

**ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΟΥ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

Πέτρος Κωσταγιόλας,

*Επίκουρος Καθηγητής Ιονίου Πανεπιστημίου,
Σχολή Επιστήμης της Πληροφορίας και Πληροφορικής
Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας*

Περίληψη

Η αυξημένη αβεβαιότητα στη νέα οικονομία, λόγω των ραγδαίων μεταβολών στο περιβάλλον των οργανισμών και επιχειρήσεων, καθιστά την πληροφόρηση και την οργάνωση της πληροφορίας στις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς σημαντικές παραμέτρους επιβίωσης. Οι Οικονομικές Βιβλιοθήκες, ως ειδικές βιβλιοθήκες, μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά παρέχοντας πληροφόρηση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας οργανισμών και επιχειρήσεων. Οι διαθέσιμοι συμβατικοί και οικονομικοί πόροι μειώνονται, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η αξία της διαχείρισης των διανοητικών τους πόρων για τη δημιουργία υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας. Πράγματι, η εξελισσόμενη οικονομική και δημοσιονομική κρίση επηρεάζει δραματικά τις βιβλιοθήκες και τις ωθεί σε αναζήτηση νέων πρακτικών και μεθόδων. Η εργασία εκκινά από μια ανάλυση της σημασίας του διανοητικού κεφαλαίου των βιβλιοθηκών στη νέα οικονομία, παρέχοντας ορισμούς, κατηγοριοποιήσεις και παραδείγματα. Στη συνέχεια, εστιάζουμε στο σημαντικό ρόλο των Οικονομικών Βιβλιοθηκών και παρέχουμε παραδείγματα διαχείρισης και αξιοποίησης άυλων πόρων για την ανάπτυξη υπηρεσιών ενίσχυσης της καινοτομίας, επιχειρηματικότητας, ποιότητας και δημιουργίας αξίας/κέρδους σε επιχειρήσεις και οργανισμούς. Οι μέθοδοι και οι τεχνικές που παρουσιάζονται μπορούν να γίνουν αντιληπτές ως

μια γέφυρα διαχείρισης μεταξύ των οικονομικών βιβλιοθηκών και της οικονομίας. Η συγκεκριμένη προσέγγιση δύναται επίσης να χρησιμοποιηθεί ως μέσο προάσπισης των τρεχουσών ή των δυναμικών συμβολών και της αξίας των οικονομικών βιβλιοθηκών, στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας.

Λέξεις Κλειδιά: Διανοητικό κεφάλαιο, Διανοητικοί πόροι, μετρικές αξίας, Οικονομικές Βιβλιοθήκες

1. Εισαγωγή

Η αλματώδης ανάπτυξη των τεχνολογιών της πληροφόρησης, η ενσωμάτωση της πληροφόρησης σε παραγωγικές διαδικασίες όλων των οικονομικών τομέων, αλλά κυρίως ο διαρκώς αυξανόμενος όγκος επιστημονικών πληροφοριών, που διατίθενται στο διαδίκτυο, συνηγορούν στην αξία της πληροφορίας (Kostagiolas, 2012A). Η συμμετοχή βέβαια σε επενδύσεις για την επέκταση υπαρχουσών ή την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών πληροφόρησης αποτελεί ξεχωριστό και δύσκολο βήμα, το οποίο απαιτεί τα άτομα ή/και η ανώτατη διοίκηση των οργανώσεων να πειστούν να αξιοποιήσουν το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον (Missingham, 2005). Γεγονός είναι ότι κατά τη δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα κυριαρχεί η οικονομία της γνώσης και της πληροφορίας, αλλά η αξία των Βιβλιοθηκών και Υπηρεσιών Πληροφόρησης δεν είναι πάντα αποδεκτή. Η πραγματική Αξία των Βιβλιοθηκών κάποιες φορές δεν γίνεται άμεσα κατανοητή από την κοινότητα των χρηστών και άλλων κοινωνικών εταίρων (Usherwood, 2002). Ως παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η δεινή κατάσταση των Σχολικών, των Δημοτικών και των Δημοσίων Βιβλιοθηκών στη χώρα μας.

Αιχμή του δόρατος της ανάπτυξης των Βιβλιοθηκών αποτέλεσαν για αρκετά χρόνια οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες, οι οποίες ανέπτυξαν νέες υπηρεσίες και ουσιαστικά άλλαξαν ριζικά μορφή κατά τη διάρκεια της τελευταίας 20ετίας, παρακολουθώντας τις εξελίξεις στο χώρο της πληροφόρησης (Kostagiolas, et al., 2011). Μπορεί να θεωρηθεί ότι ένα μέρος της παραγωγής επιστημονικού έργου από ερευνητές στην Ελλάδα συνδέεται με την ανάπτυξη των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και τη λειτουργία

του Συνδέσμου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Η ανάπτυξη διεκόπη βίαια με την έλευση στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης του 2008: Έκτοτε η χρηματοδότηση των Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Βιβλιοθηκών μειώθηκε δραματικά, όπως μειώθηκε και το έμπειρο προσωπικό που τις στελέχωνε (Kostagiolas, et al., 2013). Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και οι Βιβλιοθήκες γενικότερα έπεσαν θύματα μωπικών προσεγγίσεων εν ονόματι οικονομικών περιορισμών. Δυστυχώς, σε αρκετές περιπτώσεις, δεν έγινε κατανοητός ο ρόλος τους στην υποστήριξη της έρευνας και της εκπαίδευσης. Δεν ελήφθησαν επίσης υπόψη έρευνες που καταδεικνύουν το γεγονός ότι η πραγματική ζήτηση σε αντίστοιχες υπηρεσίες αυξάνεται όσο βαθαίνει η οικονομική κρίση (Kostagiolas, et al., 2013).

Πέραν των αρνητικών συνεπειών, τα παραπάνω επέδρασαν σε κάποιες περιπτώσεις και ως μια βίαιη «ωρίμανση» των δυνάμεων προώθησης καινοτόμων δράσεων, εξωστρέφειας και δημιουργίας συμμαχιών και της εξασφάλισης πόρων. Παράδειγμα αποτελεί και η προσπάθεια για την ανάπτυξη Δικτύων, όπως αυτό των Οικονομικών Βιβλιοθηκών. Όπως αναφέρει στο βιβλίο του ο καθηγητής Δημήτρης Παπούλιας (Παπούλιας, 2009), η οικονομική κρίση δεν αλλάζει μόνο τη ζωή μας αλλά επηρεάζει άμεσα τα μοντέλα Διοίκησης, τα οποία πρέπει να ανθίστανται για να διατηρήσουν την κυριαρχία μακροπρόθεσμων θεάσεων έναντι των ευκαιριακών βραχυπρόθεσμων προσεγγίσεων. Η Διοίκηση πρέπει να προτάξει νέες αξιολογικές αιτιάσεις για επενδύσεις σε υπηρεσίες πληροφόρησης (Kostagiolas, 2013). Αυτό σαφώς ισχύει για την ανάγκη υποστήριξης των Βιβλιοθηκών όλων των τύπων (Ακαδημαϊκές – Δημόσιες – Δημοτικές – Σχολικές – Νοσοκομειακές κ.ο.κ.), εκ μέρους όλων των οικονομικών τομέων, Δημοσίου – Ιδιωτικού και του Κοινωνικού τομέα.

Σε διεθνές επίπεδο έχει αποδειχθεί ότι οι Βιβλιοθήκες ενισχύουν τη δημιουργικότητα, την καινοτομία, την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Η οικονομία της γνώσης παρέχει ευκαιρίες και οι προσεγγίσεις σχετικά με τη διαχείριση διανοητικού κεφαλαίου μπορεί να αποτελέσουν τη βάση κατανόησης της πραγματικής αξίας των Βιβλιοθηκών, να ενδυναμώσουν δράσεις εξωστρέφειας και να υποστηρίξουν τη δημιουργικότητα και την καινοτομία (Kostagiolas, 2014A & 2014B). Η εργασία

πραγματεύεται την έννοια και τη σημασία του Διανοητικού Κεφαλαίου για τις Βιβλιοθήκες και παρουσιάζει μια πρόταση για τη ανάπτυξη Πλαισίου Διαχείρισης Διανοητικών Πόρων Οικονομικών Βιβλιοθηκών στη χώρα μας. Η νέα ψηφιακή οικονομία και η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση καθιστούν τα παραπάνω ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
Ορισμοί κατηγοριών διανοητικού κεφαλαίου

Ανθρώπινο κεφάλαιο	Δομικό κεφάλαιο	Σχεσιακό κεφάλαιο
<ul style="list-style-type: none"> • Εμπεριέχει τη γνώση, τις εμπειρίες, δεξιότητες, τα ταλέντα και τη δημιουργικότητα του προσωπικού. • Αποτελεί το κεφάλαιο που παίρνουν μαζί τους οι εργαζόμενοι όταν εγκαταλείπουν τη Βιβλιοθήκη. • Αποτελεί τη σημαντικότερη πηγή κεφαλαίου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Υποδομές, διαδικασίες και συστήματα της βιβλιοθήκης αλλά και τα συστατικά της λειτουργικής και δομικής οργάνωσης, συστημάτων διοίκησης καθώς και άλλοι πόροι όπως πληροφοριακά συστήματα και συστήματα διαχείρισης υλικού τοπικά ή απομακρυσμένα, δικαιώματα πρόσβασης κ.ά. • Το κεφάλαιο που παραμένει στη Βιβλιοθήκη μετά το πέρας της εργάσιμης ημέρας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πόροι, οι οποίοι σχετίζονται με το εξωτερικό περιβάλλον, τα δίκτυα, τη φήμη και την πίστη των χρηστών. • Σχέσεις με κοινωνικούς εταίρους. • Δίκτυα και συνεργασίες. • Προσωπικές επαφές και συμμετοχή σε επαγγελματικά δίκτυα.

Πηγή: Kostagiolas, 2012A.

2. Ορισμός και κατηγοριοποίηση διανοητικού κεφαλαίου

Ο όρος «άυλο περιουσιακό στοιχείο» (intangible asset) ερμηνεύεται ως ένα περιουσιακό στοιχείο το οποίο δεν έχει απτή, δηλαδή υλική, μορφή και ορίζεται ως «μια απαίτηση σε μελλοντικό όφελος, που δεν

έχει φυσική (tangible) ή οικονομική (financial) υπόσταση» (Kostagiolas, 2012A). Στη βιβλιογραφία (Choong, 2008· Sveiby, 2010) χρησιμοποιείται ισοδύναμα ο όρος «περιουσιακό στοιχείο γνώσης» (knowledge asset), ενώ στη διοίκηση επικρατεί ο όρος «διανοητικό κεφάλαιο» (intellectual capital) για να περιγραφεί το απόθεμα των άυλων περιουσιακών στοιχείων ενός Οργανισμού σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή (Livonen & Huotari, 2007· Kostagiolas, 2013), όπως:

- οι ειδικές γνώσεις του προσωπικού
- οι συλλογές
- η φήμη και το όνομα (brand)
- τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (copyrights)
- η έρευνα και η ανάπτυξη (R&D)
- το λογισμικό και οι βάσεις δεδομένων
- οι λίστες χρηστών και οι σχέσεις με τους χρήστες
- οι συμφωνίες και συνεργασίες κ.ο.κ.

Οι Βιβλιοθήκες μετατρέπουν το διανοητικό κεφάλαιο σε κοινωνικό, οικονομικό, πολιτισμικό κεφάλαιο προσθέτοντας Αξία στους Οργανισμούς και στα Συστήματα, στα οποία ανήκουν (Kostagiolas, 2013). Υπάρχουν πολλά παραδείγματα Δράσεων Βιβλιοθηκών για την υποστήριξη ευαίσθητων ή ειδικών ομάδων, ενημέρωση επαγγελματιών, υποστήριξη ανέργων, προώθηση δράσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης κ.ο.κ. Όλα αυτά αποτελούν μέρος του «σύμπαντος των διανοητικών αξιών της ψηφιακής οικονομίας». Για την πληρέστερη κατανόηση του διανοητικού κεφαλαίου, η έννοια κατηγοριοποιείται σε τρεις (3) επιμέρους κατηγορίες (Kostagiolas, 2012A):

- **Το ανθρώπινο κεφάλαιο (Human Capital):** Το ανθρώπινο κεφάλαιο αφορά στη γνώση που οι εργαζόμενοι φέρουν και παίρνουν μαζί τους όταν εντάσσονται ή εγκαταλείπουν αντίστοιχα τον οργανισμό.
- **Το δομικό κεφάλαιο (Structural Capital):** Το δομικό κεφάλαιο αποτελεί τη δεξαμενή της γνώσης που παραμένει στον οργανισμό, μετά το πέρας της εργασίας, αφού έχουν φύγει οι εργαζόμενοι.

- **Το σχεσιακό κεφάλαιο (Relational Capital):** Το σχεσιακό κεφάλαιο αφορά στην αξία που προέρχεται από τις εξωτερικές σχέσεις που αναπτύσσει μια Βιβλιοθήκη.

Η πραγματική αξία των Βιβλιοθηκών πηγάζει από αυτές τις τρεις κατηγορίες πόρων, ενώ η κατανόηση της σημασίας των άυλων περιουσιακών στοιχείων στις Βιβλιοθήκες αίρει την εσφαλμένη αντίληψη περί «αποδοτικής, παραγωγικής και αποτελεσματικής λειτουργίας» των Βιβλιοθηκών, η οποία πρέπει να συμπεριλάβει και αυτά τα στοιχεία. Οι Βιβλιοθήκες έχουν σημαντική αξία για την οικονομία και στην κοινωνία της γνώσης και τα άυλα στοιχεία τους, και πρέπει να ενταχθούν σε ένα περισσότερο συγκεκριμένο πλαίσιο διοίκησης (Town, 2010). Με απλά λόγια, τον 21ο αιώνα δεν νοείται σχολείο και Πανεπιστήμιο χωρίς Βιβλιοθήκη, κοινωνία χωρίς Δημόσια Βιβλιοθήκη, Σύστημα Υγείας χωρίς ενημερωμένους ιατρούς κ.ο.κ. Επίσης, το μη από των βασικών παραγωγικών συντελεστών στη νέα οικονομία, η εισαγωγή νέων τεχνολογιών πληροφόρησης, το διαδίκτυο αλλά και οι πιέσεις λόγω της οικονομικής κρίσης, καθιστούν τα άυλα στοιχεία ως το σημαντικότερο μέρος της αξίας, έναντι των υλικών περιουσιακών στοιχείων.

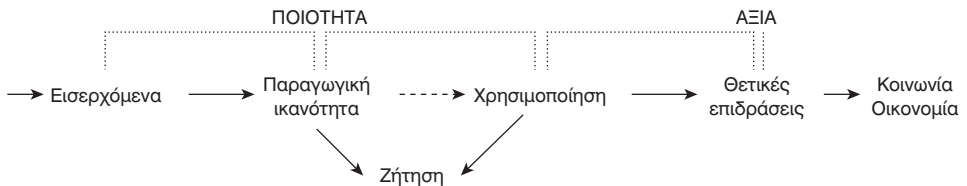
3. Διαχείριση διανοητικών πόρων βιβλιοθηκών για την επαύξηση της αξίας τους

Η διαχείριση διανοητικού κεφαλαίου αφορά στην αναγνώριση, μέτρηση και αξιοποίηση των διανοητικών πόρων της Βιβλιοθήκης, έτσι ώστε να διευρυνθεί η βάση της «παραδοσιακής-οικονομικής» χρηματοδότησης, αλλά και να αυξηθεί η Αξία τους στα μάτια των κοινωνικών εταίρων (Kostagiolas, 2012A). Σύμφωνα με αρκετές έρευνες, (White, 2007), οι επενδύσεις που συνδέονται με την αναγνώριση και την αποτίμηση της αξίας των άυλων στοιχείων που ενυπάρχουν σε μια Βιβλιοθήκη, βελτιώνουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα χρήσης πόρων για την ικανοποίηση των υλικών (απτών) και άυλων απαιτήσεων των κοινωνικών εταίρων. Σημεία αναφοράς για την ανάπτυξη δράσεων σχετικών με την αξιοποίηση διανοητικών πόρων μπορεί να αποτελούν οι εργαζόμενοι,

οι συλλογές και το πληροφοριακό υλικό, οι χρήστες, η κοινωνία, η οικονομία, άλλοι οργανισμοί, συνεργάτες, προμηθευτές, όμορα ή απομακρυσμένα από την εκάστοτε Βιβλιοθήκη. Γενικά, οι κοινωνικοί εταίροι οφείλουν να εμπλακούν σε γόνιμο διάλογο και να νομιμοποιήσουν τις σχετικές επενδύσεις. Για παράδειγμα, σε έναν νομό όπως η Κέρκυρα, η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη θα μπορούσε να διαμορφώσει μια συμμαχία για την ανάπτυξη Μουσικού Παραρτήματος σε συνεργασία με τις φιλαρμονικές, τα μουσικά σωματεία κ.ο.κ. Δηλαδή, η συγκεκριμένη επένδυση σε διανοητικούς πόρους νομιμοποιείται από τη ζώσα παράδοση και είναι σημαντική παράλειψη ότι δεν έχει μέχρι σήμερα δημιουργηθεί Μουσική Βιβλιοθήκη στην Κέρκυρα!

ΣΧΗΜΑ 1

Σύνδεση ποιότητας με την αξία και τις επιδράσεις στις Βιβλιοθήκες και Υπηρεσίες Πληροφόρησης (τροποποίηση από Town, 2010)

Πέραν των παραπάνω, πρέπει να ληφθούν υπόψη τρεις ακόμα σημαντικές παράμετροι (Kostagiolas, 2012B): η ποιότητα & η αξία & οι επιδράσεις. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 1, η ποιότητα αποτελεί μέτρο ικανοποίησης των εκφρασμένων και συνεπαγόμενων αναγκών των χρηστών, η αξία αφορά στη συμβολή των υπηρεσιών πληροφόρησης σε ευρύτερους στόχους και επιδιώξεις των χρηστών, ενώ οι επιδράσεις αφορούν στις επιδιωκόμενες μεταβολές στάσεων ή συμπεριφορών των χρηστών μέσω της χρήσης των υπηρεσιών πληροφόρησης. Φυσικά πολλά είναι τα παραδείγματα δημιουργίας αξίας και επιδράσεων των υπηρεσιών πληροφόρησης στο έργο ερευνητών, επαγγελματιών, φοιτητών, μαθητών κ.ο.κ. Στην ουσία αυτό που πρέπει να τονιστεί είναι ότι η Αξία στις Βιβλιοθήκες αποτελεί

σύνθετη κοινωνικοοικονομική και πολιτισμική συμβολή και προσδιορίζεται από το μέτρο των αξιών αυτών που άμεσα ή έμμεσα χρησιμοποιούν τη Βιβλιοθήκη (Kostagiolas, 2012A). Η αξία και οι προσδοκώμενες επιδράσεις είναι συχνά υποκειμενικές και συχνά «*they lie in the eye of the beholder*»!

4. Πρόταση διαχείρισης διανοητικών πόρων οικονομικών βιβλιοθηκών

Η δυνατότητα να μοιραστούμε κάποιες σκέψεις και τοποθετήσεις οφείλει να έχει στόχο κάποια επόμενα βήματα και συνέργειες. Ως εκ τούτου, προτείνω την «Ανάπτυξη και εφαρμογή Πλαισίου Διαχείρισης Διανοητικού Κεφαλαίου» σε τρεις άξονες:

1. Μέτρηση και αποτίμηση διανοητικού κεφαλαίου Δικτύου Οικονομικών Βιβλιοθηκών.
2. Διαμόρφωση on-line Πινάκα κρίσιμων δεικτών διανοητικών πόρων Βιβλιοθηκών.
3. Διαμόρφωση Κέντρου Πληροφόρησης διανοητικού κεφαλαίου.

Επίσης, στο πλαίσιο έρευνας για το ρόλο των Οικονομικών Βιβλιοθηκών διακρίνονται τέσσερις προτεραιότητες ανάπτυξης που θα μπορούσαν να απασχολήσουν το Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών, και δύνανται να υποστηριχθούν με την αξιοποίηση του υπάρχοντος Διανοητικού Κεφαλαίου. Οι άξονες αυτοί θα αναλυθούν σύντομα παρακάτω:

Πληροφοριακή συμπεριφορά – Πληροφοριακή παιδεία

Αρχικά, προτείνεται η διεξαγωγή έρευνας Πληροφοριακής Συμπεριφοράς ερευνητών και επαγγελματιών οικονομικών επιστημών και διοίκησης, έτσι ώστε να τεκμηριωθούν με στοιχεία οι πληροφοριακές τους ανάγκες, οι προτιμώμενες πηγές πληροφόρησης και τα εμπόδια που συναντούν κατά την αναζήτηση πληροφοριών. Στη συνέχεια, προτείνεται να λάβουν χώρα σεμινάρια, συμβατικά ή μέσω WEB, ψηφιακής πληροφοριακής παιδείας. Τέλος, σημαντικό θα ήταν να διαμορφωθεί «έξυπνο» σύστημα ενημέρωσης και αναζήτησης πληροφοριών, συνδέοντας γνωστικά αντικείμενα και οικονομικούς τομείς με συγκεκριμένες πηγές επιστημο-

νικής πληροφόρησης για την αναζήτηση χρήσιμων και αξιοποιήσιμων πληροφοριών. Για παράδειγμα, οι ερευνητές για τη ναυτιλία θα παραπέμπονται «έξυπνα» σε συγκεκριμένα ευρετήρια ή αποθετήρια για να λάβουν έγκυρες πληροφορίες από πληθώρα μέσων, μεταφρασμένες ή όχι από διάφορες γλώσσες κ.ο.κ. Η εκτεταμένη και μη έγκυρη πληροφορία αποτελεί τη νέα πρόκληση για ερευνητές και επαγγελματίες. Παράλληλα, πρέπει να ενισχυθούν τα ανοικτά και linked δεδομένα και πληροφορίες. Το μέλλον, όπως αναφέρεται στον σχεδιασμό της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Μεγάλης Βρετανίας «*is already being driven by government public open data initiatives.*» και «*There is a large trend towards free, open-access scholarly works to enable access, remove barriers to participation and serve the public good.*»

Αναδιάταξη σχέσεων στην κατεύθυνση ισορροπημένων και οικονομικά βιώσιμων μοντέλων δημοσίευσης και διάχυσης επιστημονικού έργου

Διαπραγμάτευση επί του μοντέλου εκδόσεων τύπου “GIFT ECONOMY” των επιστημονικών και τεχνικών εκδοτών. Δηλαδή, οι συγγραφείς, αξιοποιώντας διανοητικούς πόρους και δημόσιες επενδύσεις, προσφέρουν, χωρίς καμία αποζημίωση ή ακόμα και καταβάλλοντας χρήματα, το έργο τους στους εκδότες. Οι ερευνητές σε ένα τελείως διαφορετικό σύστημα αποζημιώσεων λαμβάνουν κυρίως μη οικονομικές επιβραβεύσεις (αναγνώριση έργου, εξελίξεις κ.ά.). Σε μια άλλη διαφορετική αγορά οι εκδότες παρέχουν το έργο των ερευνητών δημοσιευμένο, ανεβάζοντας ανεξέλεγκτα τις τιμές και διατηρώντας υψηλότατα περιθώρια κέρδους. Επίσης, λόγω των δικαιωμάτων πρόσβασης στο έργο των ερευνητών διαμορφώνουν όρους μονοπωλιακούς, απειλώντας τις Βιβλιοθήκες με αποκλεισμό από την πρόσβαση στην επιστημονική πληροφορία. Οι Οικονομικές Βιβλιοθήκες μπορούν να υποστηρίξουν την αναδιάταξη των σχέσεων με τους επιστημονικούς και τεχνικούς εκδότες στην κατεύθυνση ισορροπημένων και οικονομικά βιώσιμων μοντέλων δημοσίευσης επιστημονικού έργου. Οι Οικονομικές Βιβλιοθήκες διεθνώς, όπως η Εθνική Οικονομική Βιβλιοθήκη της Γερμανίας ή η Οικονομική

Βιβλιοθήκη του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD), χρησιμοποιούν το διανοητικό κεφάλαιο που διαθέτουν για επενδύσεις υπέρ της ανάπτυξης ανοικτών προς όλους εκδόσεων και αποθετηρίων. Στην ίδια κατεύθυνση, θα μπορούσαν να ενισχυθούν περαιτέρω στην Ελλάδα τα αποθετήρια και οι εκδόσεις για την οικονομική επιστήμη και τη διοίκηση.

Υποστήριξη επιχειρήσεων ως προς τη διαχείριση ενεργών και ημιενεργών αρχείων

Μπορούν να αναπτυχθούν πολλές ενέργειες μεταφοράς τεχνογνωσίας εκ μέρους των επιστημόνων της πληροφόρησης προς επαγγελματίες διαφορετικών οικονομικών τομέων, για τη διαχείριση δεδομένων, πληροφοριών και ενεργών, ημιενεργών και ανενεργών αρχείων επιχειρήσεων. Κάποιες σκέψεις σε αυτή την κατεύθυνση περιλαμβάνουν τα κάτωθι και έμφαση αρχικά μπορεί να δοθεί σε οικονομικούς κλάδους αιχμής για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας:

- Διαχείριση πληροφοριών & αρχείων (συμπεριλαμβανομένων: Content, Digital asset & Document management)
- Ανάκτηση πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένων: Automated Data mining)
- Αναζήτηση επιχειρησιακών δεδομένων–Στατιστικών αναλύσεων–Ερευνών
- Ταξινομίες (συμπεριλαμβανομένων: Classification, Controlled vocabulary, Ontology, and Thesaurus)

Μεγάλα σε εύρος Δεδομένα και Αναλυτική

Επενδύσεις σε αυτής της μορφής το διανοητικό κεφάλαιο σίγουρα έχουν υψηλή Αξία και θετικότερες επιδράσεις. Υπάρχει σε αυτήν την τόσο πρόσφατη κατεύθυνση χώρος για έρευνα και ανάπτυξη και το Δίκτυο των Οικονομικών Βιβλιοθηκών μπορεί να συμβάλει.

5. Συμπεράσματα

Όπως κάθε νέα προσέγγιση, η προσέγγιση Διοίκησης Βιβλιοθηκών με βάση την αναγνώριση και την αξιοποίηση του διανοητικού κεφαλαίου δημιουργεί ερωτήματα και αβεβαιότητες και μόλις τώρα αρχίζουμε να κατανοούμε τη σημασία μέτρησης, αποτίμησης και διαχείρισης διανοητικών πόρων. Σίγουρα η αξιοποίηση των άυλων-διανοητικών πόρων των Οικονομικών Βιβλιοθηκών αποτελεί Προωθητική Δράση Ανάπτυξης. Σε αυτό συνηγορούν οι σημαντικές οικονομικές/δημοσιονομικές πιέσεις αλλά και η παγκόσμια ψηφιακή οικονομία, η οικονομία της γνώσης. Οι Βιβλιοθήκες έχουν πολλά να συνεισφέρουν ακόμα, όπως έκαναν καθ' όλη τη διάρκεια της μακραίωνης ιστορίας τους. Έχουμε χρέος να τις διαφυλάξουμε και θα ωφεληθούμε εάν επενδύσουμε σε αυτές για τις διανοητικές αναζητήσεις όχι μόνο του σήμερα αλλά και των επόμενων γενεών.

Βιβλιογραφία

- Choong, K.K. (2008), "Intellectual capital: Definitions, categorization and reporting models", *Journal of Intellectual Capital*, 9(4): 609-638.
- Kostagiolas, P.A. (2012A), *Managing Intellectual Capital in Libraries: beyond the balance sheet*, CHANDOS Publishing, Information Professional Series, Oxford, U.K.
- Kostagiolas, P.A. (2012B), "Developing intellectual capital through the interrelation of information and quality management", *International Journal of Management Concepts and Philosophy*, 5(4): 374-388.
- Kostagiolas, P.A. (2014A), "Intellectual Capital as a new source of inspiration and ideas", Keynote Speech, *Grampian Information Conference 2014 "Inspiration for Innovation: from Ideas to Reality"*, RGU, Health and Social Care Building Aberdeen, (6th of November 2014).
- Kostagiolas, P.A. (2014B), "Why just the economic perspective is not enough: Intellectual Capital Management for Museums", Keynote Speech, *"International Congress on Studies in the Frame of*

Informatics” 2: Technology & History, Istanbul University, Istanbul/Turkey (13-14 October 2014).

- Kostagiolas, P.A., Margiola, A. & Avramidou, A. (2011), “A library management response model against the economic crisis: The case of public libraries in Greece”, *Library Review*, 60(6): 486-500.
- Kostagiolas, P.A., Papadaki, E., Kanlis, G., and Papavlasopoulos, S. (2013), “Responding to Crises with Alliances: Evidence from an Academic Library Survey in Greece” στο *Advances in Librarianship*, Ed. Woodsworth, A. & Penniman, D., Vol. 35, pp. 247-280.
- Livonen, M. & Huotari, M. (2007), “The university library’s intellectual capital”, *Advances in Library Administration and Organization*, 25: 83-96.
- Missingham, R. (2005), “Libraries and economic value: a review of recent studies”, *Performance measurements and metrics*, 6(3): 142-158.
- Sveiby, K.-E. (2010), *Methods for Measuring Intangible Assets*, διαθέσιμο στο <http://www.sveiby.com/articles/IntangibleMethods.htm>
- Town, J.S. (2010), “Value, Impact and the Transcendent Library: Progress and Pressures in Performance Measurement and Evaluation”, Keynote speaker of 2010 Library Assessment Conference: Building Effective, Sustainable, Practical Assessment, Baltimore, USA.
- Usherwood, B. (2002), “Demonstrating impact through qualitative research”, *Performance Measurement and Metrics*, 3 (3): 117-122.
- White, L.N. (2007), “Unseen measures: the need to account for intangibles”. *The Bottom Line: Managing Library Finances*, 20(2): 77-84.
- Kostagiolas, P.A. (2013), “Managing knowledge capital in public libraries for a knowledge-driven socioeconomic environment”, *Library Management*, 34(8/9): 677-689.
- Παπούλιας, Δ. (2009), *Η κρίση αλλάζει τη ζωή μας και το Μάνατζμεντ*, Εκδόσεις Κριτική.